

Santa Maria de Pinós

Santa Maria de Merlès

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Sector sud del terme municipal
Emplaçament A 2300 metres per pista forestal de la carretera BV-4401, punt quilomètric 13'250.

Coordenades:

Latitud: 41.98001
Longitud: 1.94138
UTM Est (X): 412300
UTM Nord (Y): 4648099

Classificació

Número de fitxa 08255 - 8
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Romànic
Segle XI -XII
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari Sí, IPA. 3622
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat Privada
Titular: Bisbat de Vic. c. Santa Maria, 1. 08500. Vic
Autoria de la fitxa Jordi Compte i Marta Homs
Data de registre de la fitxa: dl., 15/10/2007 - 02:00

Descripció

L'església de Santa Maria de Pinós, també coneguda com l'església de la Mare de Déu de Ginebret, es troba situada a llevant de la masia de Ginebret.

És un edifici modificat parcialment on encara queda palesa la seva genuïna estructura romànica, corresponent a una església d'una única nau coberta amb volta de canó i reforçada amb arcs torals, rematada amb un absis semicircular orientat a llevant, cobert amb una volta de quart d'esfera. Exteriorment l'absis presenta una ornamentació típica de l'arquitectura llombarda: un fris d'arcuacions cegues separades en grups de tres per bandes llombardes. Al mig hi ha una petita finestra de doble esqueixada coronada amb arc de mig punt adovellada que es troba actualment tapiada.

A la façana sud hi ha una finestra de doble esqueixada coronada amb arc de mig punt i encara s'hi poden entreveure els vestigis del portal primitiu. A la part dreta hi ha adossat un cos que correspon a la sagristia on s'hi obre una finestra d'ample bisellat, a mode d'espitllera esqueixada.

Actualment la porta principal d'entrada és a ponent. El portal emmarcat amb pedra treballada té la inscripció a la llinda R.T 1865 amb un símbol enmig. Precedeix el portal una ampla porxada coberta amb teulada de doble vessant, construïda amb parament de pedra i reformes d'obra, i amb cantonades diferenciades de carreus de majors dimensions. En un d'aquests carreus hi ha la data de 1803. A la façana oest també s'hi obre un òcul i es troba coronada per un campanar de torre amb quatre ulls parcialment tapats. A la façana nord s'obre una petita finestra a la banda esquerra.

L'edifici està construït amb carreus de mides mitjanes, que han estat disposats en filades horitzontals i lligats amb un morter, força compacte, compost de sorra i calç.

Història

L'església de Santa Maria de Pinós es trobava dins el terme del castell de Merlès, a la part corresponent al comtat d'Osona-Manresa i dins el bisbat de Vic. Ràpidament es convertí en un centre de devoció de la zona, essent també un santuari votiu. Encara que inicialment depengué de la parròquia de Sant Pau de Pinós, durant un temps fou dependent de Sant Martí de Merlès per tornar-ho a ésser de Sant Pau més tard.

Segons el seu estil de construcció és una edificació del segle XI i es troba documentada per primera vegada l'any 1085, en una permuta de terres a "Santa maria de Pinosetis". Altres notícies històriques que parlen de la capella apareixen l'any 1170, quan el senyor del terme Guillem de Lluçà llegà tres sous per al temple. A partir d'aquesta data la devoció a Santa Maria de Pinós anà en augment, traduint-se en deixes piadoses dels habitants de la contrada. Des dels seus inicis degué quedar vinculada a la parròquia de Sant Pau de Pinós, però quan aquesta quedà unida a la parròquia de Sant Martí de Merlès seguí les mateixes vicissituds que Sant Pau, si bé eren els obrers de Sant Pau els qui tenien cura de l'edifici i dels ornaments. A partir de 1778 tornà a quedar vinculada únicament a Sant Pau de Pinós ja que recuperà les funcions parroquials. Aquest edifici fou renovat diverses vegades, sobretot l'any 1803, que hom hi construï un pòrtic. L'any 1865 l'església fou arrebossada, hom reféu la teulada i el paviment i hi fou construït un altar senzill. Una notícia de 1883 ens diu que Santa Maria era cuidada per una mestressa diferent cada any, escollida entre les dones de les cinc cases de la parròquia. En aquest moment s'hi celebraven quatre funcions l'any, una de les quals era tradicionalment el dia 8 de setembre.

Bibliografia

AADD (1984). Catalunya Romànica. Berguedà. Volum XII. Enciclopèdia Catalana, S.A.

AADD (1995). Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Bages, Berguedà i Solsonès. Enciclopèdia Catalana, S.A.

AADD (1994). Inventari de Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà. Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura.

BURON, Vicenç (1977). Esglésies romàniques catalanes. Guia. Artestudi Edicions.
FONT, Dani (1992). Resum històric de les parròquies de l'arxiprestat del Lluçanès. (inèdit).
GAVIN, Josep M (1985). Inventari d'esglésies. Berguedà. Edita Arxiu Gavín.
VIGUÉ, Jordi i BASTARDES, Albert (1978). El Berguedà, monuments de la Catalunya Romànica, 1. Artestudi Edicions.
Inventari de Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Santa Maria de Merlès. Àrea de Coneixement i Recerca, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya, revisat el maig de 2007.

